

**Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічне право та сталий розвиток

ОП «ПРАВО»

Шифр за ОП	Назва	Тип	Рівень вищої освіти	Період вивчення		Кількість кредитів	Вид підсумкового контролю
				Рік, коли пропонується вивчення	Семестр		
ВНД-20	Екологічне право та сталий розвиток	Вибіркова навчальна дисципліна	Перший (бакалаврський)	4	8	5	Диференційований залік

Мова навчання: українська.

Форми здобуття освіти: очна, заочна.

Види навчальних занять: лекції, семінарські заняття, консультація.

Методи навчання: словесний, пояснювально-демонстраційний, метод проблемного викладання, репродуктивний та інші відповідно до навчальних занять.

Оцінювання: поточне, підсумкове.

Мета викладання навчальної дисципліни: формування у здобувачів освіти цілісних знань про правове регулювання охорони довкілля та використання природних ресурсів, а також оволодіння навичками застосування екологічного законодавства для забезпечення сталого розвитку та національної екологічної безпеки в сучасних умовах.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК03	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК09	Здатність працювати в команді.
ЗК10	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
ЗК12	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК13	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК15	Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК03	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.
СК11	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
СК12	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.
СК13	Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН06	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.
ПРН13	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
ПРН17	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
ПРН18	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
ПРН20	Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Засоби діагностики успішності навчання: усне опитування та участь у наукових дискусіях на семінарських заняттях, питання для поточного контролю, тести, питання для підсумкового контролю, оцінювання результатів неформальної освіти в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті; підсумковий контроль у формі диференційованого заліку, що передбачає комплексну перевірку рівня досягнення програмних результатів навчання.

Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Екологічне право як комплексна галузь права

Предмет, метод та система екологічного права України. Екологічні правовідносини: об'єкти, суб'єкти та їх класифікація. Система принципів екологічного права та їх правозастосовне значення. Джерела екологічного права та співвідношення з нормами міжнародного права. Місце екологічного права в системі права України та його зв'язок із земельним і цивільним правом.

Тема 2. Екологічні права людини як основа соціальної складової сталого розвитку

Право на сприятливе довкілля: конституційні гарантії та міжнародні стандарти. Доступ до інформації та правосуддя з екологічних питань. Участь громадськості у прийнятті екологічно значущих рішень як вимога демократії. Гендерна рівність та інклюзивність у доступі до природних ресурсів. Право на екологічну освіту та формування культури сталого споживання.

Тема 3. Правове регулювання управління та контролю в екологічній сфері

Система та компетенція органів управління в галузі охорони довкілля. Екологічне нормування, стандартизація та ліцензування. Правові засади екологічного моніторингу та державного кадастру природних ресурсів. Державний нагляд (контроль) за дотриманням екологічного законодавства. Екологічна експертиза та стратегічна екологічна оцінка.

Тема 4. Правовий режим оцінки впливу на довкілля

Поняття та юридичне значення процедури оцінки впливу на довкілля. Суб'єкти та етапи здійснення оцінки впливу на довкілля. Правовий статус висновку з оцінки впливу на довкілля та його вплив на провадження господарської діяльності. Громадські обговорення у процесі оцінки впливу на довкілля. Відповідальність за порушення законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля.

Тема 5. Правовий режим використання та охорони земель і надр

Правові основи охорони земель та раціонального землекористування. Юридичні заходи боротьби з деградацією та забрудненням ґрунтів. Право власності на надра та порядок надання їх у користування. Охорона надр при видобуванні корисних копалин. Відповідальність за порушення земельного та гірничого законодавства.

Тема 6. Правова охорона вод, атмосфери та лісових ресурсів

Правовий режим водокористування та заходи охорони водних об'єктів. Охорона атмосферного повітря: дозвільна система та обмеження викидів. Правові засади використання, охорони та відтворення лісів. Правовий захист рослинного і тваринного світу. Особливості юридичної відповідальності за порушення правил лісокористування та охорони вод.

Тема 7. Правовий режим об'єктів природно-заповідного фонду

Категорії та правовий статус територій природно-заповідного фонду України. Режим охорони біосферних заповідників та національних парків. Правові засади формування екологічної мережі України. Міжнародно-правовий статус заповідних об'єктів. Юридична відповідальність за пошкодження об'єктів заповідного фонду.

Тема 8. Юридична відповідальність за екологічні правопорушення

Поняття та види екологічних правопорушень (адміністративні, кримінальні). Цивільно-правова відповідальність. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність у сфері екології. Особливості судового розгляду екологічних спорів. Поняття екоциду як злочину проти миру та безпеки людства.

Тема 9. Екологічна безпека в умовах воєнного стану та відновлення

Правові механізми фіксації екологічної шкоди внаслідок збройної агресії. Міжнародно-правовий захист довкілля під час війни. Правові аспекти розмінування та екологічної реабілітації територій. Особливості екологічного нагляду на деокупованих територіях. Правове забезпечення відновлення та повоєнного відновлення екосистем.

Тема 10. Сталий розвиток як стратегічний орієнтир екологічного права

Концепція сталого розвитку: правові засади та міжнародні джерела. Цілі сталого розвитку ООН та їх імплементація в законодавство України. Правові основи «зеленої» економіки та енергоефективності. Кліматичне право: Паризька угода та адаптація до змін клімату. Європейський зелений курс і гармонізація екологічного права України.

Тема 11. Міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля

Основні напрями та принципи міжнародного екологічного співробітництва. Міжнародні екологічні організації та їх роль у формуванні права. Глобальні та регіональні екологічні конвенції. Правове регулювання транскордонного переміщення відходів. Співпраця України з ЄС у галузі охорони довкілля та сталого розвитку.

Неформальна освіта (онлайн-курси та платформи)

У межах самостійної роботи здобувачам рекомендується проходження онлайн-курсів на міжнародних освітніх платформах з метою розширення професійних компетентностей.

Рекомендовані платформи:

- Coursera (Introduction to Environmental Law and Policy: <https://www.coursera.org/learn/environmental-law>; Global environmental management: <https://www.coursera.org/learn/global-environmental-management>);

- edX (Organizing for Environmental Justice and Equitable Solutions: <https://www.edx.org/learn/environmental-science/the-university-of-maryland-college-park-stakeholder-collaboration-organizing-for-environmental-justice-and-equitable-solutions>; Transforming Our World: Achieving the Sustainable Development Goals: <https://www.edx.org/learn/sustainable-development/sdg-academy-transforming-our-world-achieving-the-sustainable-development-goals>; Data for Better Lives: A New Social Contract: <https://www.edx.org/learn/data-analysis/world-bank-group-data-for-better-lives-a-new-social-contract>);

- Prometheus (Енергетика для відбудови: шлях до сталого розвитку громад: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/energy-for-reconstruction/>; Екологічна безпека та ризики для громад і територій в умовах війни: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/environmental-security-and-risks/>).

Опрацювання зазначених онлайн-курсів не є обов'язковим і здійснюється за власною ініціативою здобувача як форма неформальної освіти. Так само не є обов'язковими саме ці курси та можуть бути пройдені інші тематичні курси, тренінги тощо.

Порядок зарахування результатів неформальної освіти:

Результати проходження онлайн-курсів можуть бути зараховані як складова самостійної роботи за зверненням здобувача в порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання набутих у неформальній/інформальній освіті (<https://nam.kyiv.ua/files/pdf/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu.pdf>).

Максимальна кількість балів – до 10 балів у межах самостійної роботи.

Методи навчання на лекціях: вербальний метод (лекція, дискусія, консультація, обговорення тощо); методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації, метод демонстрацій: та інші); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

Методи навчання на семінарських заняттях: вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо); метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші); робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо); інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); кейс-метод (вирішення ситуацій тощо); практичний, пошуковий метод.

Методи оцінювання: для поточного контролю у вигляді усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо; для підсумкового контролю проведення диференційованого заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення завдань, виконання вправ тощо.).

Засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою. Підсумковий контроль передбачає проведення диференційованого заліку.

Порядок оцінювання результатів навчання:

Оцінювання здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота = 60 балів.

Підсумковий контроль = 40 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60												Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	Самостійна робота		
4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	5 балів	5 балів	4 бали	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота – 60		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50 балів	10 балів	40 балів	100 балів

Рекомендована література:

1. Екологічне право: підручник / [А.П. Гетьман, Г.В. Анісімова, А.К. Соколова та ін.]; за заг. ред. А.П. Гетьмана. Харків: Право, 2021. 552 с. http://elibrary.collegesnau.com/wp-content/uploads/2024/12/Eco_pravo_2021.pdf
2. Екологічне право у схемах та визначеннях: навч. посіб. / за заг. ред. К.Р. Резворович. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 188 с. https://www.fpk.in.ua/images/biblioteka/2bac_pravo/2022-Ekologichne-pravo-v-skhemakh.pdf
3. Екологічне право: курс лекцій / укл.: О.В. Надьон, О.М. Данілін, О.В. Савченко, Т.О. Луценко, Д.І. Кіреєнко Харків: НУЦЗУ, 2022. 172 с. <https://repositc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/19238/1/Екологічне%20право%20Курс%20лекцій.pdf>

4. *Екологічне право: навч. посіб.* / К.Р. Резворович, О.С. Юнін, Р.С. Кірін та ін. Дніпро: Видавець Біла К.О., 2020. 318 с.
https://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/134008/mod_resource/content/1/posibnik_2020.pdf
5. *Краснова М.В., Краснова Ю.А. Екологічне право України. Загальна частина: підручник.* Київ: ВПЦ «Київський університет», 2021. 190 с.
<https://hozpravoreposit.kyiv.ua/handle/765432198/190?show=full&locale-attribute=en>
6. *Краснова М.В., Краснова Ю.А. Екологічне право України. Спеціальна та Особлива частини: підручник.* К.: НУБіП. 278 с. <https://hozpravoreposit.kyiv.ua/handle/765432198/189>
7. *Стратегія сталого розвитку: підручник / за заг. ред. В.М. Боголюбова.* Херсон: Олдіплюс, 2012. 444 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi72/0052276.pdf>
8. *Чечерський В.І. Екоцид: проблемні питання визначення та кваліфікації.* Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2025. Вип. 89(2). С. 321–328.
<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.48>
9. *Чечерський В.І. Ефективність впровадження спеціалізації прокурорів на прикладі спеціалізованих екологічних прокуратур.* Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: ПРАВО. 2023. Вип. 75(3). С. 123-128. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.3.20>
10. *Чечерський В.І. Про необхідність екологічної спеціалізації в органах поліції.* Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: ПРАВО. 2024. Вип. 86(1). С. 289-293.
<https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.1.43>

Викладач: Чечерський Віктор Іванович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії держави і права.

Гарант освітньої програми:

Козакова Ірина Віталіївна

кандидат юридичних наук, доцент

